

Psychometric Properties of the Parenting Motivation Questionnaire

**Fatemeh Bagheri
Hoseinabadi**

Ph.D. Student of Counseling, Department of Psychology and Counseling, University of Hormozgan, Bandar Abbas, Iran. E-mail: f.bagheri.phd@hormozgan.ac.ir

**Kourosh
Mohammadi** *

Corresponding Author, Associate Professor, Department of Psychology and Counseling, University of Hormozgan, Bandar Abbas, Iran. E-mail: k.mohammadi@hormozgan.ac.ir

**Kioumars
Beshlideh**

Professor, Department of Psychology, Faculty of Educational Sciences and Psychology, Shahid Chamran University of Ahvaz, Ahvaz, Iran. E-mail: K.beshlideh@scu.ac.ir

Abstract

This study evaluated the psychometric properties and factor structure of the Persian Parenting Motivation Questionnaire (PMQ) among Iranian parents. In this descriptive cross-sectional psychometric study, 300 parents from Hormozgan province participated voluntarily. Content validity was confirmed by experts. Construct validity was examined through Confirmatory Factor Analysis (CFA) using AMOS software (maximum likelihood estimation) to test a two-factor model: independent and controlled parenting motivation. Reliability was assessed using Cronbach's alpha and intraclass correlation. Results showed that Items 4 and 6 were excluded due to conceptual overlap and poor model fit within the Iranian cultural context. Discriminant validity confirmed that the scale measures two distinct factors as hypothesized. Reliability analysis yielded Cronbach's alpha coefficients of 0.87 for independent motivation, 0.82 for controlled motivation, and 0.80 for the total questionnaire. These findings demonstrate that the Persian version of the PMQ is a valid and reliable instrument for measuring parenting motivation in Iranian society.

Keywords: Motivation for parenting, Role satisfaction, Parental competence, Child temperament, Parenting style

Cite this Article: Bagheri Hoseinabadi, F., Mohammadi, K., & Beshlideh, K. (2026). Psychometric Properties of the Parenting Motivation Questionnaire. *Educational Measurement*, 17(63), 219-243. <https://doi.org/10.22054/jem.2026.75647.3493>

© 2026 by Allameh Tabataba'i University Press
Publisher: Allameh Tabataba'i University Press

Introduction

Parenting is recognized as one of the most complex and demanding human roles, requiring significant emotional, temporal, and financial investment. Understanding the underlying motivations that drive parents to fulfill this challenging role is crucial, as these motivations significantly influence a child's psychological adjustment, learning, and overall well-being. Self-Determination Theory (SDT) provides a robust framework for understanding these motivations by distinguishing between autonomous motivation (acting with a sense of volition and choice) and controlled motivation (acting out of external pressure or a need for approval). In the Iranian context, where cultural values emphasize collectivism and family honor, exploring these motivational dynamics is particularly relevant. This study aims to adapt and validate the Parenting Motivation Questionnaire (PMQ) to provide a reliable tool for assessing these constructs within the Iranian population.

Literature Review

According to SDT, humans have innate psychological needs for autonomy, competence, and relatedness. Autonomous parenting motivation is characterized by parents finding the act of parenting inherently enjoyable or personally meaningful, whereas controlled motivation involves internal or external pressures such as guilt, shame, or social expectations. Research has consistently shown that parents with higher autonomous motivation are more likely to support their children's autonomy, leading to better school adjustment and higher psychological functioning.

In Iran, while many studies have focused on parenting styles (authoritative, authoritarian, and permissive), there has been a lack of valid instruments specifically measuring the motivation behind these behaviors as a distinct construct. Cultural nuances in Iran, such as the high value placed on family reputation and respect for elders, may influence how parents internalize societal expectations, potentially blurring the lines between autonomous and controlled motivations.

Methodology

This study utilized a descriptive cross-sectional and psychometric research design. The statistical population consisted of parents residing in Hormozgan Province, Iran, with a sample of 300 parents (mothers and fathers) of children aged 7 to 18 participating voluntarily. The

primary instrument was the Persian version of the PMQ, originally developed by Joussemet et al. (2008), which initially consisted of 12 items.

The cultural adaptation process involved forward translation by two independent translators, synthesis, back-translation, and review by an expert committee to ensure conceptual equivalence. Content validity was confirmed by 10 psychology experts. To evaluate construct validity, Confirmatory Factor Analysis (CFA) was performed using AMOS software with maximum likelihood estimation. Convergent validity was assessed by correlating PMQ scores with Diener's Life Satisfaction Scale and Robinson's Parenting Styles Questionnaire.

Conclusion

The Persian version of the Parenting Motivation Questionnaire (PMQ) is a valid and reliable tool for measuring parenting motivation in the Iranian society. Despite limitations such as a convenience sample and gender imbalance, the instrument provides a necessary foundation for future clinical and educational interventions aimed at fostering healthier parent-child dynamics.

Ethical Considerations

Adherence to Research Ethics Principles

This study was conducted in accordance with the Declaration of Helsinki. All participants were informed about the purpose of the research and the confidentiality of their data, and they provided informed consent prior to participation. Participation in the study was entirely voluntary, and all data were analyzed anonymously. The authors avoided data fabrication, manipulation of results, plagiarism, and scientific misconduct. The authors have observed all ethical principles in conducting and publishing this scientific research, and this is confirmed by all of them.

Author Contributions

- **Fatemeh Bagheri Hosseinabadi:** Preparation and administration of the questionnaire, performing calculations, statistical analysis of data, analysis and interpretation of information and results, and drafting the original manuscript.
- **Kourosh Mohammadi:** Study design, supervision of the research process, verification and validation of results, revision, review, and finalization of the manuscript.

- **Kioumars Beshlideh:** Participation in study design, research supervision, and manuscript review and revision.

Conflict of Interest

“The authors declare no conflict of interest.”

Funding

This research received no financial support and was conducted at the authors' own expense.

Acknowledgements

We would like to thank the Vice Chancellery for Research of the University of Hormozgan for its spiritual support and cooperation in conducting this research. We also thank the esteemed reviewers for their structural and scientific comments. Finally, we express our deepest gratitude to all those who assisted the researchers in conducting this study.

ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری

فاطمه باقری حسین آبادی

دانشجوی دکترای مشاوره، گروه مشاوره و روان‌شناسی، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران. رایانامه: f.bagheri.phd@hormozgan.ac.ir

کوروش محمدی *

نویسنده مسئول، دانشیار گروه روان‌شناسی و مشاوره، دانشگاه هرمزگان، بندرعباس، ایران. رایانامه: k.mohammadi@hormozgan.ac.ir

کیومرث بشلیده

استاد گروه روان‌شناسی، دانشکده علوم تربیتی و روان‌شناسی، دانشگاه شهید چمران اهواز، اهواز، ایران. رایانامه: K.beshlideh@scu.ac.ir

چکیده

انگیزش فرزندپروری نقشی بنیادین در کیفیت روابط والد-فرزند و سلامت روان اعضای خانواده ایفا می‌کند، باین حال سنجش دقیق این سازه نیازمند ابزاری متناسب با ویژگی‌های فرهنگی است. این مطالعه با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی و ساختار عاملی نسخه فارسی پرسشنامه انگیزش فرزندپروری در میان والدین ایرانی انجام شد. پژوهش حاضر از نوع توصیفی-مقطعی و روان‌سنجی بود که در آن ۳۰۰ نفر از والدین ساکن استان هرمزگان به روش نمونه‌گیری داوطلبانه شرکت کردند. ابزار پژوهش پرسشنامه انگیزش فرزندپروری (PMQ) ساخته Jungert و همکاران (2015) بود که روایی محتوایی آن توسط متخصصان تأیید شد و تحلیل داده‌ها نیز از طریق روش‌های تحلیل عاملی تأییدی، ضریب آلفای کرونباخ و همبستگی درون‌طبقه‌ای انجام گرفت. یافته‌ها نشان داد که برخی از گویه‌ها به دلیل هم‌پوشی مفهومی و عدم برازش با ساختار فرهنگی جامعه از مقیاس حذف شدند. نتایج تحلیل‌ها ساختار دوعاملی پرسشنامه شامل انگیزش مستقل و انگیزش کنترل‌شده را به‌عنوان ابعاد اصلی تأیید کرد و روایی واگرا و پایایی ابعاد مختلف پرسشنامه نیز مطلوب گزارش شد. بر اساس نتایج به‌دست‌آمده، نسخه فارسی این پرسشنامه از اعتبار و روایی کافی جهت سنجش انگیزش والدین در جامعه ایران برخوردار بود. این ابزار می‌تواند در مطالعات روان‌شناختی برای ارزیابی دقیق‌تر الگوهای انگیزشی والدین و طراحی مداخلات خانواده‌محور مورد استفاده پژوهشگران قرار گیرد.

کلیدواژه‌ها: انگیزه فرزندپروری، رضایت از نقش، شایستگی والدین، خلق‌وخوی کودک، سبک فرزندپروری

استناد به این مقاله: باقری حسین آبادی، فاطمه، محمدی، کوروش، و بشلیده، کیومرث. (۱۴۰۵). ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری. فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی، ۱۷(۶۳)، ۲۱۹-۲۴۳.
<https://doi.org/10.22054/jem.2026.75647.3493>

© ۲۰۲۶ دانشگاه علامه طباطبائی

ناشر: دانشگاه علامه طباطبائی

مقدمه

فرزندپروری یکی از پیچیده‌ترین و پرمسئولیت‌ترین نقش‌های انسانی است که نیازمند سرمایه‌گذاری عمیق عاطفی، زمانی و مالی است؛ اما چه چیزی والدین را برمی‌انگیزد تا این نقش چالش‌برانگیز را ایفا کنند؟ پاسخ به این سؤال نه تنها به درک عمیق‌تر پویایی خانواده کمک می‌کند، بلکه برای طراحی مداخلات مؤثر روان‌شناختی و تربیتی نیز حیاتی است.

بدون شک انگیزه والدین ناشی از نقش مهم و بالقوه آن‌ها در تقویت سازگاری روانی، یادگیری و بهزیستی فرزندانشان است (Joussemet et al., 2008). با این حال، ممکن است انگیزه والدین دلایل دیگری نیز داشته باشد. انگیزه والد می‌تواند منشأ درونی داشته باشد، به این معنا که فرد از انجام وظایف والدگری لذت ببرد و آن را معنادار بباید، که در این صورت به آن «انگیزه فرزندپروری مستقل» گفته می‌شود. در مقابل، ممکن است انگیزه والد ناشی از انتظارات بیرونی، مانند فشارهای اجتماعی یا نیاز به کسب تأیید باشد که به آن «انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده» اطلاق می‌گردد (Froiland, 2013). در دهه‌های اخیر، نظریه خودتعیینی^۱ (Deci & Ryan, 2008)، به عنوان یک چارچوب نظری قدرتمند برای فهم انگیزه انسان در حوزه‌های مختلف از جمله فرزندپروری مطرح شده است.

این نظریه بر نیازهای روانی اساسی انسان - استقلال^۲، شایستگی^۳ و ارتباط^۴ - تأکید دارد که برای رشد، انگیزش و بهزیستی ضروری هستند. در چارچوب SDT، انگیزه مستقل به تجربه اراده و انتخاب در رفتار اشاره دارد، درحالی که انگیزه کنترل‌شده، تجربه‌ای از فشار یا اجبار بیرونی را منعکس می‌کند. مفهوم انگیزه مستقل در SDT به معنای عدم وابستگی صرف نیست، بلکه به معنای هماهنگی و یکپارچگی رفتار با ارزش‌های فردی است (Deci & Ryan, 2000). بر اساس این نظریه، انگیزه‌های افراد را می‌توان روی یک پیوستار از درجه کاملاً بیرونی تا درجه کاملاً درونی قرار داد. در زمینه فرزندپروری، این پیوستار به دو نوع انگیزه اصلی تقسیم می‌شود: انگیزه فرزندپروری مستقل^۵ و انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده^۶ (Joussemet et al., 2008). انگیزه مستقل زمانی است که والدین از خودِ عملِ فرزندپروری

1. SDT

2. Autonomy

3. Competence

4. Relatedness

5. Autonomous Parenting Motivation

6. Controlled Parenting Motivation

لذت می‌برند و آن را با ارزش‌های شخصی خود همسو می‌دانند. در مقابل، انگیزه کنترل‌شده ناشی از فشارهای بیرونی (مانند تأیید دیگران) یا درونی (مانند احساس گناه و شرم) است. پژوهش‌ها نشان داده‌اند که انگیزه مستقل با پیامدهای مثبت برای فرزندان، مانند سازگاری بهتر و عملکرد روانی مطلوب‌تر، همراه است (Soenens et al., 2007).

طبق تئوری خودتعیینی، انسان‌ها دارای یک تمایل ذاتی به دنبال کردن نیازهای درونی خود از طریق بیان علایق خود، تلاش برای تسلط بر محیط خود و ادغام ارزش‌ها، رفتارها و نگرش‌های خود با محیط اجتماعی اطراف خود می‌باشند. فرض طبیعی SDT در بیان تمایلات درونی یکپارچه‌موردنیاز برای توسعه اجتماعی پایه (Ryan, 1995) با نظریه‌های دل‌بستگی که تمایل بیولوژیکی را برای انطباق با هنجارهای جامعه مطرح می‌کنند هم‌راستا است (به‌عنوان مثال Stayton et al., 1971). نکته مهم این است که SDT نقش زمینه اجتماعی را نیز برجسته می‌کند که می‌تواند فرآیندهای درونی و یکپارچه را تقویت یا تضعیف نماید. زمانی که نیاز کودکان به استقلال، توسط والدین، معلمان و سایر عوامل اجتماعی پشتیبانی شود، هم انگیزه درونی و هم درونی‌سازی احتمالاً عملکرد مطلوبی خواهد داشت (Ryan & Deci, 2000).

تحقیقات فرزندپروری در رویکرد SDT بر روی حمایت والدین از استقلال فرزند برای کمک به فرزندان‌شان در درونی کردن ارزش‌ها و دستورالعمل‌های مهم متمرکز شده است (Grolnick et al., 1991; Pomerantz et al., 2005). حمایت استقلال به‌عنوان تشویق عملکرد ارادی دیگران توسط ایجاد فرصت‌های انتخاب و شروع اقدامات تعریف می‌شود. به‌عنوان مثال، مطالعات نشان می‌دهد که حمایت والدین از استقلال فرزند با درونی‌سازی (Joussemet et al., 2004)، سازگاری در مدرسه (Grolnick & Ryan, 1989) و عملکرد روانی اجتماعی (Soenens et al., 2007) مرتبط است. علاوه بر این، تحقیقات نشان داده است که مداخلات حمایتی از استقلال برای کودکان مؤثر است (Su & Reeve, 2011) و حمایت والدین از استقلال فرزند در بروز نتایج مثبت در تحصیل فرزندان‌شان مؤثر است (به‌عنوان مثال، Froiland, 2011). در یک مطالعه کیفی توسط Froiland (2013) نشان داد که والدین این نکته را تجربه کرده‌اند که حمایت از استقلال فرزند با کودکانی مرتبط است که تمرکز درونی و بیشتری به دست می‌آورند و در بسیاری از زمینه‌ها لذت می‌برند.

بررسی‌ها نشان داده‌اند که سبک‌های فرزندپروری، به‌ویژه سبک‌های اقتدارگرایانه و مستبدانه، با مشکلات رفتاری در نوجوانان ارتباط معناداری دارند و در خانواده‌های دارای فرزندان با اختلال سلوک، شیوع سبک مستبدانه بیشتر و شیوع سبک اقتدارگرایانه کمتر است (Alizadeh & Yari, 2006). در زمینه فرزندپروری، نظریه خودتعیین‌گری (SDT) چارچوب مهمی برای درک انگیزه والدین ارائه می‌دهد. مطالعات متعددی با رویکرد SDT، نقش حمایت والد از استقلال فرزندان را در نتایج مثبت موردبررسی قرار داده‌اند (Pomerantz et al., 2005؛ Ryan & Deci, 1991، Grolnick, 1991). این مطالعات نشان می‌دهند که والدینی که به فرزندان خود فرصت انتخاب و ابراز وجود می‌دهند و نیازهای روانی آن‌ها را حمایت می‌کنند، به رشد بهتر فرزندان‌شان کمک می‌کنند.

باین حال، سؤال مهم دیگر این است که چگونه والدین انتظارات، ارزش‌ها و دستورالعمل‌های خود در مورد اینکه چگونه به‌عنوان والد رفتار کنند را درونی‌سازی می‌کنند. در مورد معنای پدر و مادر خوب، هنجارهای متنوعی وجود دارد و به نظر می‌رسد والدین در مقادیر دلایل مستقل و دلایل کنترل‌شده در ایفای جنبه‌های مختلف نقش فرزندپروری بسیار متفاوت هستند. علاوه بر این، نوع انگیزه و نگاه به نقش فرزندپروری ممکن است به‌طور ویژه با رفتار والدینی، سازگاری والدین و خروجی‌های عملکرد کودک مرتبط باشد.

به این معنا که والدینی که دارای انگیزه مستقل برای فعالیت‌های فرزندپروری خود هستند، باید به‌احتمال بیشتری به شیوه‌ای حمایت‌کننده از استقلال فرزندان خود رفتار کنند. چنین سبک فرزندپروری که حامی مستقلی فرزند است باید به‌نوبه خود منجر به پیامدهای مثبت برای فرزند و همچنین نتایج مثبت برای والدین شود.

پیشینه پژوهش

در دنیای پویای فرزندپروری، ابزارهای معتبر انگیزه والدین را با دقت کاوش می‌کنند: پرسشنامه انگیزه فرزندپروری (PMQ) توسط Joussemet و همکاران (2008) با ۱۲ گویه (اغلب ۱۰ گویه پس از تطبیق فرهنگی) در دو بعد مستقل و کنترل‌شده، پایایی ۰٫۸۵-۰٫۷۹، $\alpha =$ را ثبت کرده است (Joussemet et al., 2008)؛ پرسشنامه انگیزه والدینی (PMI) از Pomerantz و همکاران (2005) با ۱۶ گویه، انگیزه درونی و بیرونی را با ۰٫۸۲-۰٫۸۸، $\alpha =$ می‌سنجد و پیش‌بینی‌کننده سرمایه‌گذاری واقعی والدین است (Pomerantz & Eiton, 2000)؛ مقیاس انگیزه فرزندپروری (PMS) اثر Froiland (2015) با ۱۰ گویه، لذت درونی

و حمایت از استقلال را با $\alpha = 0.84$ برجسته می‌کند (Froiland, 2015)؛ و درنهایت، مقیاس انگیزه فرزندپروری نظریه خودتعیینی (SDT-PMS از Grolnick و همکاران (2014) با ۱۸ گویه، کل طیف از بی‌انگیزگی تا انگیزه درونی را با پایایی بالای ۰.۷۵ پوشش می‌دهد و دریچه‌ای عمیق به پویایی‌های خانوادگی می‌گشاید (Grolnick et al, 2014).

درحالی‌که پژوهش‌های متعددی در جوامع غربی به بررسی این انگیزه‌ها پرداخته‌اند، در بافت فرهنگی ایران خلأ تحقیقاتی چشمگیری وجود دارد. فرهنگ ایرانی، با تأکید بر ساختارهای خانوادگی گسترده، جمع‌گرایی و احترام به والدین، ممکن است پویایی‌های منحصربه‌فردی در انگیزه‌های فرزندپروری ایجاد کند (شریفی و خرمی، ۱۴۰۱). برای مثال، فشارهای اجتماعی برای فرزندآوری یا احساس وظیفه در قبال خانواده می‌تواند در شکل‌گیری انگیزه‌های کنترل‌شده نقش پررنگ‌تری ایفا کند.

تفاوت‌های فرهنگی در مفاهیم فرزندپروری نیز موضوع مهمی است. در جامعه ایرانی، ارزش‌هایی مانند احترام به بزرگ‌ترها، حفظ آبرو و تأثیرپذیری از قضاوت دیگران ممکن است بر نحوه ابراز انگیزه فرزندپروری تأثیر بگذارد. این عوامل فرهنگی می‌توانند در تفسیر مفاهیم استقلال و خودمختاری در چارچوب SDT نیز نقش داشته باشند. درک این تفاوت‌های فرهنگی برای بومی‌سازی ابزارهای سنجش انگیزه فرزندپروری امری حیاتی است.

مطالعاتی مانند «اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت به والدین بر میزان استرس، سلامت روان فرزندان» (غلامرضایی و همکاران، ۱۴۰۴) و «سبک‌های فرزندپروری و پیشرفت تحصیلی دختران نوجوان در ایران» (امانی و همکاران، ۲۰۱۹) و بررسی تعارض والد-فرزند (Najarpourian & Bagherihoseinababdi, 2024)، به ابعاد مرتبط با انگیزه و سبک‌های فرزندپروری در جامعه ایران پرداخته‌اند که می‌تواند به درک بهتر زمینه فرهنگی کمک کند. با توجه به اهمیت انگیزه فرزندپروری و نقش آن در سلامت روان و رفتار کودکان، وجود ابزارهای روا و پایا برای سنجش این مفهوم در جامعه ایران ضروری به نظر می‌رسد. در پژوهش‌های داخلی، اگرچه ابزارهای متعددی برای سنجش سبک‌های فرزندپروری ساخته و هنجاریابی شده‌اند (مانند رحیمی و همکاران، ۱۴۰۱؛ مکتوبیان بهارانیچی، ۱۳۹۴)، اما به‌طور خاص به سنجش «انگیزه فرزندپروری» به‌عنوان یک سازه مجزا، کمتر پرداخته شده است. ازاین‌رو، برای فهم دقیق این پدیده در ایران، نیازمند ابزاری هستیم که ضمن

برخوردار از مبانی نظری مستحکم، با ویژگی‌های فرهنگی جامعه ایرانی نیز انطباق داشته باشد. پژوهش حاضر با هدف بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری (Joussemet et al., 2008) در نمونه‌ای از والدین ایرانی، این خلأ را پر می‌کند. هدف اصلی این پژوهش، بررسی روایی (سازه، محتوا و افتراقی) و پایایی (آلفای کرونباخ و همبستگی درون‌خوشه‌ای) این ابزار در میان نمونه‌ای از والدین ایرانی است تا ابزاری معتبر برای استفاده در پژوهش‌ها و کاربردهای بالینی در ایران فراهم آید.

این پژوهش با هدف ارزیابی انگیزه فرزندپروری، بر اساس روش‌های توسعه مقیاس‌های انگیزش در سایر حوزه‌ها (Ryan & Kanel, 1989) انجام شده است. به‌طور خاص، مواردی برای ارزیابی دلایل مختلف سرمایه‌گذاری در فرزندپروری به شرح زیر در نظر گرفته شده است: دلیل درونی («من خودم را به دلیل لذت و رضایتی که در مراقبت از فرزندم تجربه می‌کنم روی فرزندپروری سرمایه‌گذاری می‌کنم»)، دلیل شناسایی شده («زیرا مراقبت خوب از فرزندم برای من مهم است و بخشی از ارزش‌های من است»)، دلیل بیرونی («زیرا می‌خواهم اطرافیانم مرا به‌عنوان یک والد خوب ببینند») و درونی سازی شده («زیرا من واقعاً می‌خواهم والد خوبی باشم و اگر نباشم شرم‌نده می‌شوم»). ما برنامه‌ریزی کردیم که موارد درونی و شناسایی شده را با هم ترکیب کنیم تا یک مقیاس شش ماده‌ای از انگیزش مستقل را تشکیل دهیم و موارد بیرونی و درونی سازی شده را ترکیب کنیم تا یک مقیاس شش ماده‌ای از انگیزه کنترل‌شده را تشکیل دهیم. پس از تأیید کفایت روان‌سنجی مقیاس ۱۲ ماده‌ای انگیزه فرزندپروری پیشنهادی، برنامه‌ریزی کردیم.

روش

مطالعه حاضر از لحاظ هدف کاربردی و به لحاظ روش گردآوری داده‌ها پیمایشی-همبستگی است و به‌منظور بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری موردپژوهش قرار گرفت. جامعه آماری آن شامل والدین استان هرمزگان هستند، داده‌های مطالعه مربوط به نمونه‌ی ۳۰۰ نفری از مادران و پدران که سن فرزند آن‌ها از ۷ سال تا ۱۸ سال (مقطع ابتدایی تا آخر متوسطه دوم) را شامل می‌شوند. والدین مدنظر، به‌صورت داوطلب پرسشنامه انگیزه فرزند پروری را تکمیل و ارائه کردند. مشارکت در پژوهش کاملاً اختیاری و با رضایت آگاهانه بود.

ابزار گردآوری اطلاعات در این پژوهش، نسخه فارسی شده پرسشنامه انگیزه فرزندپروری^۱ است که بر اساس مدل نظری Joussemet و همکاران (2008) تدوین شده است. جهت اطمینان از هم‌ارزی مفهومی و فرهنگی پرسشنامه، فرآیند دقیق ترجمه و انطباق فرهنگی^۲ به کار گرفته شد. این فرآیند شامل مراحل زیر بود: ترجمه مستقیم گویه‌ها توسط دو مترجم متخصص، تلفیق این ترجمه‌ها توسط یک هیئت داوری، ترجمه معکوس نسخه تلفیق‌شده توسط یک مترجم مستقل دیگر، و درنهایت، مقایسه نسخه ترجمه معکوس با نسخه اصلی پرسشنامه جهت شناسایی و رفع مغایرت‌های احتمالی. پس از اتمام فرآیند ترجمه، نسخه فارسی نهایی توسط ۱۰ نفر از اساتید برجسته روان‌شناسی مورد بازبینی قرار گرفت تا روایی محتوایی^۳ آن مورد ارزیابی و تأیید قرار گیرد.

این پرسشنامه شامل ۱۲ گویه است که انگیزه فرزند پروری را در دو بعد «مستقل» و «کنترل‌شده» می‌سنجد. گویه‌ها بر اساس مقیاس لیکرت ۵ درجه‌ای (از ۱=کاملاً مخالفم تا ۵=کاملاً موافقم) پاسخ داده شدند. برای بررسی روایی همگرا، از پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری Robinson و همکاران (2001) (که شامل ابعاد مقتدر، مستبد و سهل‌گیر است) و مقیاس رضایت از زندگی Diener و همکاران (1989) استفاده شد. در ذیل به تبیین مفهوم و ارتباط نظری هر یک از این مقیاس‌ها با سازه موردسنجش می‌پردازیم.

سبک‌های فرزندپروری به‌عنوان چارچوب‌های رفتاری کلی والدین در تعامل با فرزندان‌شان، شامل ابعاد مقتدر، مستبد و سهل‌گیر، در نظر گرفته می‌شوند. ارتباط نظری با انگیزه فرزندپروری نشان می‌دهد که انگیزه فرزندپروری می‌تواند به‌طور مستقیم بر انتخاب و اجرای این سبک‌های فرزندپروری تأثیر بگذارد. به‌عنوان مثال، انتظار می‌رود والدینی که انگیزه قوی‌تری برای تربیت فرزندان خود دارند، بیشتر به سمت سبک مقتدرانه گرایش پیدا کنند، درحالی‌که انگیزه کمتر ممکن است با سبک‌های مستبد یا سهل‌گیر همبستگی داشته باشد.

از سوی دیگر، مفهوم رضایت از زندگی به ارزیابی کلی فرد از زندگی خود اشاره دارد که معمولاً شامل جنبه‌های مثبت و منفی آن است و با احساس خوشبختی، رضایت شغلی، رضایت از روابط و احساس کلی معنا در زندگی مرتبط است. از منظر نظری، انتظار می‌رود

1. parenting motivation questionnaire

2. translation and cultural adaptation

3. content validity

که والدین با انگیزه بالاتر در فرزندپروری، به دلیل احساس موفقیت، رضایت از نقش والدینی و احتمالاً تجربه روابط خانوادگی مثبت‌تر، سطح بالاتری از رضایت از زندگی را تجربه کنند؛ به عبارت دیگر، انگیزه مثبت و سازنده در حوزه فرزندپروری می‌تواند به عنوان یکی از منابع مهم رضایت و معنا در زندگی فردی تلقی شود؛ بنابراین، همبستگی مثبت بین نمرات پرسشنامه انگیزه فرزندپروری و مقیاس رضایت از زندگی، شاهدی بر روایی همگرایی پرسشنامه خواهد بود. اگر پرسشنامه انگیزه فرزندپروری بتواند تفاوت‌های افراد در سطوح انگیزه فرزندپروری را به درستی نشان دهد، این تفاوت‌ها باید با تفاوت‌ها در رضایت از زندگی نیز همسو باشند.

از والدین پرسیده شد که چرا وقت و انرژی خود را برای تربیت کودک صرف می‌کنند. بدنه اصلی سؤالات استفاده شده عبارت بود از «من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم زیرا...» دوازده مورد، که برای هر نوع سبک انگیزشی سه مورد و در مقیاس هفت درجه‌ای، از «کاملاً مخالف» تا «کاملاً موافق» رتبه‌بندی شدند. موارد شامل جملات زیر بودند «به دلیل لذت و رضایتی است که در مراقبت از فرزندم تجربه می‌کنم» (انگیزه درونی). «زیرا مراقبت خوب از فرزندم برای من مهم است» (انگیزه شناسایی شده)؛ «زیرا اگر پدر و مادر خوبی نبودم، احساس گناه می‌کردم» (مقررات درونی سازی شده). «زیرا می‌خواهم اطرافیانم مرا به عنوان والدین خوبی ببینند» (مقررات بیرونی). خرده مقیاس‌های انگیزش مستقل (انگیزه درونی و شناسایی شده) و انگیزه کنترل شده (تنظیم درونی سازی شده و بیرونی) با محاسبه میانگین شش گویه ایجاد شد. این مقیاس میزان سرمایه گذاری واقعی زمان و انرژی والدین را ارزیابی نمی‌کند، بلکه بررسی می‌کند که چرا والدین معتقدند که برای نقش خود به عنوان والدین وقت و انرژی صرف می‌کنند. این مطالعه اولین مطالعه در رابطه با اعتباریابی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری در ایران بود. پایایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری در این پژوهش ۰/۸۰ بود.

در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری، علاوه بر بررسی ساختار عاملی، از روش روایی همگرا و از طریق همبسته کردن نمرات پرسشنامه انگیزه فرزندپروری با پرسشنامه رضایت از زندگی Diener و همکاران (1989) و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری Robinson و همکاران (2001) نیز استفاده گردید

1. identified motivation

یافته‌ها

هدف از پژوهش حاضر بررسی روایی و پایایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری است. برای تحلیل داده‌ها از نرم‌افزار AMOS و SPSS استفاده می‌شود. برای بررسی روایی سازه پرسشنامه، از تحلیل عاملی تأییدی^۱ (CFA) استفاده شد. مدل دوعاملی (انگیزه مستقل و انگیزه کنترل‌شده) مورد آزمون قرار گرفت. شاخص‌های برازش مدل موردبررسی قرار گرفتند. برای بررسی روایی افتراقی، از روش تحلیل عاملی با اعمال محدودیت بر همبستگی بین عوامل استفاده شد. برای سنجش روایی همگرا، ضرایب همبستگی بین نمرات گویه‌های پرسشنامه انگیزه فرزندپروری با نمرات پرسشنامه‌های سبک فرزندپروری و رضایت از زندگی محاسبه شد. پایایی پرسشنامه نیز با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ محاسبه گردید. جدول ۱ یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش را نشان می‌دهد.

جدول ۱. یافته‌های توصیفی متغیرهای پژوهش

متغیر	میانگین	انحراف معیار	بزرگ‌ترین نمره	کوچک‌ترین نمره
انگیزه فرزندپروری	۳۹/۸۲	۶/۱۴	۱۹	۵۰
انگیزه فرزندپروری مستقل	۱۲/۹۴	۴/۶۲	۴	۲۰
انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده	۲۶/۸۸	۳/۱۸	۱۵	۳۰
رضایت از زندگی	۱۷/۶۳	۴/۲۲	۵	۲۵
سبک فرزندپروری مقتدر	۶۲/۲۶	۶/۲۲	۴۰	۷۵
سبک فرزندپروری مستبد	۲۵/۰۵	۸/۰۴	۱۱	۵۱
سبک فرزندپروری سهل‌گیر	۱۳/۴۷	۳/۷۷	۵	۲۵

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۱ نشان می‌دهد، میانگین و انحراف معیار متغیرهای پژوهش به ترتیب در انگیزه فرزندپروری (۳۹/۸۲ و ۶/۱۴)، انگیزه فرزندپروری مستقل (۱۲/۹۴ و ۴/۶۲)، انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده (۲۶/۸۸ و ۳/۱۸)، رضایت از زندگی (۱۷/۶۳ و ۴/۲۲)، سبک فرزندپروری مقتدر (۶۲/۲۶ و ۶/۲۲)، سبک فرزندپروری مستبد (۲۵/۰۵ و ۸/۰۴) و سبک فرزندپروری سهل‌گیر (۱۳/۴۷ و ۳/۷۷) است. به‌منظور بررسی روایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری از روش اعتبار سازه‌ای استفاده شد. ابتدا یک تحلیل عوامل تأییدی با استفاده از نرم‌افزار (AMOS) روی ماده‌های این پرسشنامه انجام شد. برای انجام

1. Confirmatory Factor Analysis

این تحلیل از برآورد حداکثر درست نمایی^۱ استفاده شد و مدل دوعاملی آزمون شد. در مدل دوعاملی انگیزه فرزندپروری مستقل به عنوان عامل اول و انگیزه فرزندپروری کنترل شده به عنوان عامل دوم تعیین شدند.

برازندگی ساختار عاملی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری بر اساس ترکیبی از سنج‌های برازندگی از جمله مجذور خی^۲ به عنوان شاخص برازندگی مطلق در جدول ۲ گزارش شده‌اند. هرچه مقدار مجذور خی از صفر بزرگ‌تر باشد، برازندگی مدل کمتر می‌شود. مجذور خی معنی‌دار، تفاوت معنی‌دار بین کوواریانس‌های مفروض و مشاهده‌شده را نشان می‌دهد. با وجود این، چون فرمول مجذور خی، حجم نمونه را دربر دارد، مقدار آن در مورد نمونه‌های بزرگ متورم می‌شود و معمولاً به لحاظ آماری معنی‌دار می‌گردد. به این دلیل بسیاری از پژوهشگران مجذور خی را نسبت به درجه آزادی آن (مجذور خی نسبی^۳) مورد بررسی قرار می‌دهند (Colquitt, 2001 و فرودی و همکاران، ۱۴۰۵). در شاخص مجذور کای نسبی مقادیر نزدیک به ۲ و کمتر به عنوان ملاکی قراردادی برای برازندگی مدل به حساب می‌آیند (خواج‌پور و همکاران، ۱۳۹۶). همچنین شاخص‌های مهم دیگر مانند شاخص نیکویی برازش^۴ (GFI)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی^۵ (AGFI)، شاخص برازش مقایسه‌ای^۶ (CFI) و شاخص برازندگی فزاینده^۷ (IFI) نیز در جدول ۲ گزارش شده‌اند. در این شاخص‌ها برازش ۰/۹ به بالا قابل قبول قلمداد می‌شوند. شاخص مناسب دیگر، شاخص جذر برآورد واریانس خطای تقریب^۸ (RMSEA) است که بر اساس آن مقدار کمتر از ۰/۰۸ قابل قبول است و برای مدل‌های بسیار خوب ۰/۰۵ و کمتر در نظر گرفته می‌شود (Bres0 et al., 2007).

-
1. Maximum Likelihood
 2. Chi - square
 3. normed χ^2 measure
 4. goodness-of-fit
 5. adjusted goodness-of-fit
 6. comparative fit index
 7. incremental fit index
 8. root-mean-square error of approximation

جدول ۲. ساختار عاملی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری

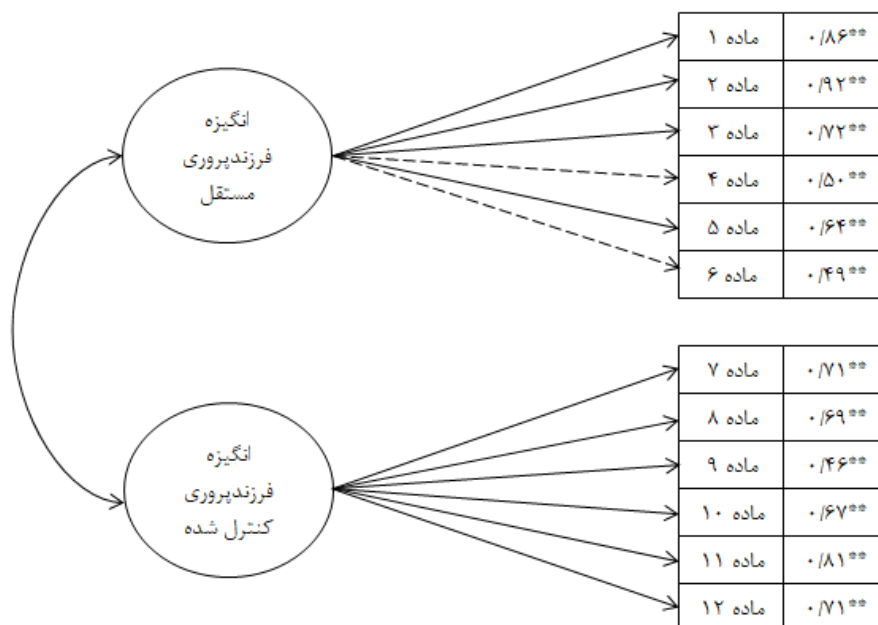
شاخص‌های برازش	مجذور خی	درجه آزادی	مجذور خی نسبی	GFI	AGFI	CFI	IFI	RMSEA
مدل اولیه	۲۵۲/۰۱۷	۵۳	۴/۷۵۵	۰/۸۷۳	۰/۸۱۳	۰/۸۷۳	۰/۸۴۱	۰/۱۱۲
مدل اصلاح‌شده	۸۸/۹۵۶	۳۴	۲/۶۱۶	۰/۹۴۶	۰/۹۱۲	۰/۹۵۷	۰/۹۵۷	۰/۰۷۴
روایی افتراقی	۲۲۶/۰۹۹	۳۵	۶/۴۶۰	-	-	-	-	-

نتایج نشان داد دو ماده ۴ و ۶ با هر دو عامل رابطه قوی دارند، لذا این موجب می‌شود در تحلیل عامل تأییدی خطاهای آن‌ها قویاً با هم همبسته باشند. اشتراک مفهومی این دو ماده با دو عامل باعث می‌شود شاخص‌های برازش در مدل‌یابی ساختاری ضعیف و غیرقابل قبول شوند؛ بنابراین، چون در جامعه ما ادراک متمایزی از این ماده‌ها حاصل نمی‌شود، تصمیم به حذف آن‌ها از پرسشنامه اصلی گردید. همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۲ نشان می‌دهد، در مدل اولیه شاخص‌های برازش از جمله شاخص‌های برازندگی شامل مجذور کای نسبی ($\chi^2/df = 4/755$)، شاخص نیکویی برازش ($GFI = 0/873$)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی ($AGFI = 0/813$)، شاخص برازش مقایسه‌ای ($CFI = 0/873$)، شاخص برازندگی فزاینده ($IFI = 0/841$) و شاخص جذر برآورد واریانس خطای تقریب ($RMSEA = 0/112$) از مقادیر مطلوب فاصله دارند. به همین دلیل دو اصلاح بر روی مدل انجام گردید و ماده‌های ۴ و ۶ از مدل پیشنهادی حذف گردیدند و شاخص‌های برازش بار دیگر مورد بررسی قرار گرفتند. در مدل اصلاح‌شده همه شاخص‌های برازش از جمله شاخص‌های برازندگی شامل مجذور کای نسبی ($\chi^2/df = 2/616$)، شاخص نیکویی برازش ($GFI = 0/946$)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی ($AGFI = 0/912$)، شاخص برازش مقایسه‌ای ($CFI = 0/957$)، شاخص برازندگی فزاینده ($IFI = 0/957$) و شاخص جذر برآورد واریانس خطای تقریب ($RMSEA = 0/074$)، حاکی از برازش خوب مدل پیشنهادی با داده‌هاست؛ بنابراین ساختار دو عاملی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری از برازندگی مطلوبی برخوردار است.

در پژوهش حاضر علاوه بر روش اعتبار سازه‌ای، جهت بررسی روایی افتراقی عامل‌ها از روش تحلیل عاملی با تثبیت ارتباط دو عامل با عدد ۱ نیز استفاده شد. درواقع این فرض بر مدل تحمیل می‌شود که رابطه مشاهده‌شده با ۱ برابر است. اگر مجذور خی با توجه به درجه

آزادی تغییر محسوسی کند، نشانگر آن است که روایی افتراقی عامل‌ها مورد تأیید است. همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۲ نشان می‌دهد، میزان مجذور خی و درجه آزادی در مدل اصلاح‌شده برابر با (۳۴ و ۸۸/۹۵۶) و در مدل مقید برابر با (۳۵ و ۲۲۶/۰۹۹) و تفاوت حاصل برابر با (۱ و ۱۳۷/۱۴۳) است که این میزان تغییر در سطح ۰/۰۰۱ معنی‌دار و گویای آن است که پرسشنامه انگیزه فرزندپروری از روایی افتراقی برخوردار است. شکل ۱ ساختار عاملی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری را نشان می‌دهد.

شکل ۱. ساختار عاملی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری

در پژوهش حاضر جهت بررسی روایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری، علاوه بر بررسی ساختار عاملی، از روش روایی همگرا و از طریق همبسته کردن نمرات پرسشنامه انگیزه فرزندپروری با پرسشنامه رضایت از زندگی و پرسشنامه سبک‌های فرزندپروری نیز استفاده گردید که نتایج آن در جدول ۳ نشان داده شده است.

جدول ۳. ضرایب همبستگی متغیرهای پژوهش

متغیر	۱	۲	۳	۴	۵	۶	۷
۱ انگیزه فرزندپروری	-						
۲ انگیزه فرزندپروری مستقل	۰/۸۶**	-					
۳ انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده	۰/۶۸**	۰/۲۱**	-				
۴ رضایت از زندگی	۰/۲۴**	۰/۱۶**	۰/۲۳**	-			
۵ سبک فرزندپروری مقتدر	۰/۲۸**	۰/۰۱	۰/۵۳**	۰/۲۵**	-		
۶ سبک فرزندپروری مستبد	۰/۰۲	۰/۱۸**	۰/۲۲**	۰/۰۵	۰/۲۷**	-	
۷ سبک فرزندپروری سهل‌گیر	۰/۰۷	۰/۱۷**	۰/۱۱	۰/۰۹	۰/۱۷**	۰/۷۴**	-

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۳ نشان می‌دهد، ضریب همبستگی بین پرسشنامه انگیزه فرزندپروری با پرسشنامه رضایت از زندگی ($r=0/24$, $p<0/001$) و خرده مقیاس سبک فرزندپروری مقتدر ($r=0/28$, $p<0/001$)، ضریب همبستگی بین مؤلفه انگیزه فرزندپروری مستقل با پرسشنامه رضایت از زندگی ($r=0/16$, $p<0/001$)، خرده مقیاس سبک فرزندپروری مستبد ($r=0/18$, $p<0/001$) و خرده مقیاس سبک فرزندپروری سهل‌گیر ($r=0/17$, $p<0/001$)، و ضریب همبستگی بین مؤلفه انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده با پرسشنامه رضایت از زندگی ($r=0/23$, $p<0/001$)، خرده مقیاس سبک فرزندپروری مقتدر ($r=0/53$, $p<0/001$) و خرده مقیاس سبک فرزندپروری مستبد ($r=-0/22$, $p<0/001$) و معنی‌دار می‌باشند؛ بنابراین پرسشنامه انگیزه فرزندپروری از روایی همگرای مناسبی برخوردار است.

در پژوهش حاضر جهت محاسبه میزان ضریب پایایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری و ابعاد آن از روش آلفای کرونباخ استفاده شد. جدول ۴ ضرایب پایایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری و ابعاد آن را نشان می‌دهد.

جدول ۴. ضرایب پایایی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری و ابعاد آن

پایایی	پرسشنامه
آلفای کرونباخ	
۰/۸۰	انگیزه فرزندپروری
۰/۸۷	انگیزه فرزندپروری مستقل
۰/۸۲	انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده

همان‌طور که نتایج مندرج در جدول ۴ نشان می‌دهد ضریب پایایی برای پرسشنامه انگیزه فرزندپروری از طریق روش آلفای کرونباخ به ترتیب برای انگیزه فرزندپروری مستقل ۰/۸۷، انگیزه فرزندپروری کنترل‌شده ۰/۸۲ و برای کل پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آمده است که نشان‌دهنده ضریب پایایی قابل قبول این پرسشنامه است. سؤالات پرسشنامه اعتباریابی شده به شرح ذیل است.

جنسیت والد: مرد ☐ زن ☐ سن والد: سال ***	بسیار موافق	نظری مخالف	بسیار مخالف
جنسیت فرزند: دختر ☐ پسر ☐ سن فرزند: سال	موافق	مخالف	مخالف
سؤال			
۱ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون می‌خواهم اطرافیانم مرا به‌عنوان یک پدر یا مادر خوب ببینند.			
۲ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون می‌خواهم به اطرافیانم ثابت کنم که من پدر یا مادر خوبی هستم.			
۳ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون دیگران از من توقع دارند یا شرایط زندگی خانواده‌ام چنین می‌خواهد.			
۴ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون اگر پدر یا مادر خوبی نباشم، احساس گناه می‌کنم.			
۵ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون واقعاً می‌خواهم پدر یا مادر خوبی باشم و اگر نباشم از دیگران خجالت می‌کشم.			
۶ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون احساس می‌کنم واقعاً باید پدر یا مادر خوبی باشم و اگر نباشم از خودم ناامید می‌شوم.			
۷ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون مراقبت از فرزندم برای من مهم است و بخشی از اعتقادات من است.			
۸ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون برایم بسیار مهم است برای ارتقای سلامت فرزندم، تمام کاری را که می‌توانم انجام دهم.			

جنسیت والد: مرد ☐ زن ☐ سن والد: سال ***	بسیار موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	بسیار مخالف
جنسیت فرزند: دختر ☐ پسر ☐ سن فرزند: سال	بسیار موافق	موافق	نظری ندارم	مخالف	بسیار مخالف
سؤال					
۹ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون برای من مهم است که فرزندم همه چیزهایی را که نیاز دارد، برایش فراهم باشد.					
۱۰ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون از یادگیری چیزهای جدید درباره خودم و فرزندم لذت می‌برم.					
۱۱ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون مراقبت از فرزندم کاری لذت‌بخش است و من از این کار رضایت دارم.					
۱۲ من انگیزه دارم از فرزندم مراقبت کنم چون با نگاه به عملکرد خود در مراقبت از فرزندم، احساس موفقیت و افتخار می‌کنم.					

بحث و نتیجه‌گیری

هدف پژوهش حاضر، بررسی ویژگی‌های روان‌سنجی نسخه فارسی پرسشنامه انگیزه فرزندپروری (Joussem et al., 2008) در میان والدین ایرانی بود. نتایج تحلیل عاملی تأییدی (CFA) نشان داد که مدل دو عاملی اولیه (انگیزه مستقل و کنترل‌شده) با داده‌ها برازش مناسبی ندارد، اما حذف گویه‌های ۴ («اگر پدر و مادر خوبی نباشم، احساس گناه می‌کنم») و ۶ («احساس می‌کنم واقعاً باید پدر و مادر خوبی باشم و اگر نباشم از خودم ناامید می‌شوم») شاخص‌های برازش را به‌طور چشمگیری بهبود بخشید. در مدل دو عاملی همه شاخص‌های برازش از جمله شاخص‌های برازندگی شامل مجذور کای نسبی ($\chi^2/df = 2/62$)، شاخص نیکویی برازش (GFI=0/95)، شاخص نیکویی برازش تطبیقی (AGFI=0/91)، شاخص برازش مقایسه‌ای (CFI=0/96)، شاخص برازندگی فزاینده (IFI=0/96) و شاخص جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA=0/07)، حاکی از برازش خوب مدل پیشنهادی با داده‌هاست.

این حذف نه تنها آماری، بلکه مفهومی و فرهنگی بود: در چارچوب نظریه خودتعیینی (Deci & Ryan, 2000)، این گویه‌ها به‌عنوان شاخص‌های انگیزه کنترل‌شده (تنظیم درونی‌شده) طراحی شده‌اند، اما در بافت فرهنگی جمع‌گرای ایران - که بر اساس شاخص‌های فرهنگی Hofstede (2011) امتیاز بالایی در جمع‌گرایی دارد - مفاهیم «گناه» و «شرم» لایه‌های دوگانه‌ای می‌یابند. این احساسات نه تنها از فشارهای بیرونی یا درونی‌سازی‌شده ناشی می‌شوند، بلکه اغلب با ارزش‌های عمیق فردی و اجتماعی مانند تعهد

خانوادگی و احترام به نقش والدینی (به‌عنوان بخشی از انگیزه مستقل) پیوند می‌خورند (شریفی و خرمی، ۱۴۰۱ و میرزایی، ۱۳۹۲). این همپوشانی فرهنگی سبب همبستگی قوی این گویه‌ها با هر دو عامل شد و عملکرد آن‌ها را در تمایزسازی عوامل مختل کرد، پدیده‌ای که در جوامع فردگرا مانند غرب کمتر مشاهده می‌شود (Froiland, 2015). چنین تطبیق‌هایی نشان‌دهنده نیاز به بومی‌سازی ابزارها در زمینه‌های فرهنگی متنوع است و مطالعات آتی می‌توانند با روش‌های کیفی مانند مصاحبه، این همپوشانی را عمیق‌تر کاوش کنند تا درک دقیق‌تری از پویایی‌های فرهنگی انگیزه والدینی در ایران فراهم آید.

روایی افتراقی نیز تأیید کرد که پرسشنامه، حتی پس از حذف گویه‌ها، دو عامل مجزای انگیزه مستقل و کنترل‌شده را می‌سجد، نه یک سازه واحد، که این با پیوستار انگیزشی SDT همخوانی دارد (Deci & Ryan, 2008). علاوه بر این، روایی همگرا از طریق همبستگی‌های مثبت و معنادار نمرات PMQ با مقیاس رضایت از زندگی (Diener et al., 1989) و سبک فرزندپروری مقتدر (Robinson et al., 2001) را نشان داد. این یافته‌ها نشان می‌دهند که والدینی با انگیزه مستقل بالاتر، نه تنها رضایت بیشتری از زندگی گزارش می‌کنند – احتمالاً به دلیل همسویی رفتار والدینی با ارزش‌های درونی‌شان – بلکه سبک‌های حمایتی‌تری مانند مقتدر را اتخاذ می‌کنند که به نوبه خود، بهزیستی فرزندان را ارتقا می‌دهد (Grolnick et al., 1991). جالب توجه است که انگیزه کنترل‌شده نیز با رضایت از زندگی ($r = 0.23, p < 0.001$) و سبک مقتدر ($r = 0.53, p < 0.001$) همبستگی مثبت داشت، که می‌تواند بیانگر این باشد که در فرهنگ ایرانی، فشارهای کنترل‌شده (مانند انتظارات اجتماعی) همچنان به‌عنوان محرکی برای تعهد جدی به والدگری عمل می‌کنند و حتی ممکن است به احساس موفقیت منجر شوند، هرچند پایداری کمتری نسبت به انگیزه مستقل داشته باشند (Soenens et al., 2007). این الگوها، روایی همگرایی قوی PMQ را در بافت ایرانی تأیید می‌کنند و بر اهمیت تمایز انواع انگیزه در پیش‌بینی پیامدهای خانوادگی تأکید دارند.

پایایی پرسشنامه نیز مطلوب بود، با $\alpha = 0.87$ برای انگیزه مستقل، $\alpha = 0.82$ برای کنترل‌شده، و $\alpha = 0.80$ برای کل ابزار، که نشان‌دهنده ثبات داخلی بالا و قابلیت تکرارپذیری در نمونه‌های مشابه است. در مجموع، این یافته‌ها حاکی از آن است که نسخه فارسی PMQ – با تطبیق فرهنگی – ابزاری روا و پایا برای سنجش انگیزه فرزندپروری در جامعه ایران است و می‌تواند در کاربردهای بالینی مانند مشاوره خانواده یا برنامه‌های آموزشی والدین، برای

شناسایی و تقویت انگیزه‌های مستقل به کار رود. با این حال، محدودیت‌هایی مانند نمونه‌گیری در دسترس (عمدتاً از استان هرمزگان)، دامنه سنی گسترده فرزندان (۷ تا ۱۸ سال)، و عدم توازن جنسیتی (مشارکت بیشتر مادران) وجود دارد که ممکن است تعمیم‌پذیری را محدود کند. مطالعات آتی می‌توانند با نمونه‌های بزرگ‌تر، تحلیل‌های تفکیکی جنسیتی، و استفاده از ابزارهای مکمل مانند PMS Froiland (2015) یا SDT-PMS Grolnick (2014) و هم‌چنین پژوهش‌های آتی می‌توانند خطای استاندارد اندازه‌گیری شرطی را برای این مقیاس بررسی کنند، چراکه ثبات اندازه‌گیری تابعی از قالب آزمون و ویژگی‌های ساختاری آن است (جعفری و همکاران، ۱۴۰۴) و با این روش این ابزار را بیشتر اعتبارسنجی کنند و تأثیر فرهنگی را بر انگیزه والدینی کاوش نمایند.

ملاحظات اخلاقی

پیروی از اصول اخلاق پژوهش

این مطالعه مطابق با بیانیه هلسینکی انجام شد. به تمامی شرکت‌کنندگان در مورد هدف پژوهش و محرمانه بودن داده‌هایشان اطلاع‌رسانی شد و آن‌ها پیش از شرکت، رضایت آگاهانه خود را اعلام کردند. شرکت در پژوهش کاملاً داوطلبانه بود و تمامی داده‌ها به صورت بی‌نام تجزیه و تحلیل شدند. نویسندگان از جعل داده‌ها، دست‌کاری نتایج، سرقت علمی و سوء رفتار علمی اجتناب کردند. نویسندگان اصول اخلاقی را در انجام و انتشار این پژوهش علمی رعایت نموده‌اند و این موضوع مورد تأیید همه آن‌هاست.

مشارکت نویسندگان

فاطمه باقری حسین‌آبادی: تهیه و آماده‌سازی پرسشنامه، اجرای آن، انجام محاسبات، تجزیه و تحلیل آماری داده‌ها، تحلیل و تفسیر اطلاعات و نتایج، تهیه پیش‌نویس مقاله
کوروش محمدی: طراحی پژوهش، نظارت بر مراحل انجام پژوهش، بررسی و کنترل نتایج، اصلاح، بازبینی و نهایی‌سازی مقاله
کیومرث بشلیده: مشارکت در طراحی پژوهش، نظارت بر پژوهش، مطالعه و بازبینی مقاله

تعارض منافع

نویسندگان تصریح می‌کنند که هیچ گونه تضاد منافی در مطالعه حاضر وجود ندارد.

حامی مالی

این پژوهش هیچ حمایت مالی را دریافت نکرده و با هزینه نویسندگان انجام شده است.

سپاسگزاری

از معاونت محترم پژوهشی دانشگاه هرمزگان به خاطر حمایت معنوی و همکاری در اجرای پژوهش حاضر سپاسگزاری می‌شود.

از داوران محترم به خاطر ارائه نظرهای ساختاری و علمی سپاسگزاری می‌شود.
از همه عزیزانی که محققان را جهت انجام پژوهش حاضر یاری دادند کمال تشکر و قدردانی به عمل می‌آید.

منابع

- جعفری، سید علی، یونسی، جلیل، خدایی، ابراهیم، فرخی، نورعلی و مقدم زاده، علی. (در دست انتشار). تأثیر قالب آزمون بر ثبات خطای شرطی در روش‌های مختلف مقیاس‌پردازی: مورد مطالعه آزمون‌های نهایی دوره دوم متوسطه. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*.
خواجه‌پور، نسیم، بشلیده، کیومرث و بهارلو، مصطفی. (۱۳۹۶). رابطه‌پردشدگی در محیط کار با عملکرد شغلی، رفتار شهروندی سازمانی و قصد ترک شغل؛ نقش میانجی‌گر خشنودی شغلی. *مجله دست‌آوردهای روان‌شناختی*، ۴(۲)، ۱۶۰-۱۳۷.
<https://doi.org/10.22055/psy.2018.17802.1529>
شریفی، علی‌اکبر، و خرمی، زینب. (۱۴۰۱). اثربخشی آموزش فرزندپروری مثبت به مادران بر کارکردهای اجرایی و انگیزش تحصیلی کودکان دارای اختلال کم‌توجهی-بیش‌فعالی. *فصلنامه علمی پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی*، ۱۰ (۱)، ۸۷-۹۶.
<https://doi.org/10.30473/etl.2022.62553.3720>
فرودی، حدیث، ابوالمعالی الحسینی، خدیجه و آزاد عبدالله پور، محمد (۱۴۰۵). ساخت و رواسازی پرسشنامه یادگیری ذهن آگاه. *فصلنامه اندازه‌گیری تربیتی*، ۱۷(۶۳)، ۱۸۹-۲۱۸.
<https://doi.org/10.22054/jem.2025.83576.3587>
میرزایی، حسین (۱۳۹۲). انسان‌شناسی قومی - زبانی مهاجرین هزاره در ایران. *پژوهش‌های انسان‌شناسی ایران*، ۳(۲)، ۱۴۴-۱۲۳.
<https://doi.org/10.22059/ijar.2014.50848>

References

- Alizadeh, H., & Andries, C. (2002). Interaction of parenting styles and attention deficit hyperactivity disorder in Iranian parents. *Child and Family Behavior Therapy*, 24(3), 37-52.
- Alizadeh, H., & Yari, M. (2006). Parenting styles in Iranian families of adolescents with and without conduct disorder. *Research in Behavioral Sciences*, 1(2), 677-686.
- Amani, M., Nazifi, M., & Sorkhabi, N. (2020). Parenting styles and academic achievement of early adolescent girls in Iran: Mediating roles of parent involvement and self-regulated learning. *European Journal of Psychology of Education*, 35, 49-72. <https://doi.org/10.1007/s10212-019-00422-y>
- Argyle, M. (2001). *The psychology of happiness*. Routledge.
- Argyle, M., & Crossland, J. (1987). Dimensions of positive emotions. *British Journal of Social Psychology*, 26(2), 127-137. <https://doi.org/10.1111/j.2044-8309.1987.tb00772.x>
- Bresó, E., Salanova, M., & Schaufeli, W. B. (2007). In search of the 'third dimension' of burnout: Efficacy or inefficacy. *Applied Psychology*, 56(3), 460-478. <https://doi.org/10.1111/j.1464-0597.2007.00290.x>
- Colquitt, J. A. (2001). On the dimensionality of organizational justice: A construct validation of a measure. *Journal of Applied Psychology*, 86(3), 386-400. <https://doi.org/10.1037/0021-9010.86.3.386>

- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "what" and "why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268. https://doi.org/10.1207/S15327965PLI1104_01
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2008). Self-determination theory: A macro theory of human motivation, development, and health. *Canadian Psychology*, 49(3), 182–185. <https://doi.org/10.1037/a0012801>
- Diener, E., Emmons, R. A., Larsen, R. J., & Griffin, S. (1985). The life with satisfaction scale. *Journal of Personality Assessment*, 49(1), 71–76. https://doi.org/10.1207/s15327752jpa4901_13
- Faroudi, H., Abolmaali Alhosseini, K., & Azad Abdollahpour, M. (2025). Construction and validation of the mindful learning questionnaire. *Quarterly Journal of Educational Measurement*, 17(63), 189–218. <https://doi.org/10.22054/jem.2025.83576.3587> [In Persian]
- Froiland, J. M. (2011). Parental autonomy support and student learning goals: A preliminary examination of an intrinsic motivation intervention. *Child & Youth Care Forum*, 40(2), 135–149. <https://doi.org/10.1007/s10566-010-9126-2>
- Froiland, J. M. (2013). Parents' weekly descriptions of autonomy supportive communication: Promoting children's motivation to learn and positive emotions. *Journal of Child and Family Studies*, 23(1), 117–126. <https://doi.org/10.1007/s10826-013-9819-x>
- Grolnick, W. S., & Ryan, R. M. (1989). Parent styles associated with children's self-regulation and competence in school. *Journal of Educational Psychology*, 81(2), 143–154. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.81.2.143>
- Grolnick, W. S., Ryan, R. M., & Deci, E. L. (1991). Inner resources for school achievement: Motivational mediators of children's perceptions of their parents. *Journal of Educational Psychology*, 83(4), 508–517. <https://doi.org/10.1037/0022-0663.83.4.508>
- Jafari, S. A., Younesi, J., Khodaei, E., Farrokhi, N., & Moghaddamzadeh, A. (in press). The effect of test format on the stability of conditional error in different scaling methods: A case study of final exams in secondary education. *Quarterly Journal of Educational Measurement*. [In Persian]
- Joussemet, M., Koestner, R., Lekes, N., & Houliort, N. (2004). Introducing uninteresting tasks to children: A comparison of the effects of rewards and autonomy support. *Journal of Personality*, 72(1), 141–169. <https://doi.org/10.1111/j.0022-3506.2004.00259.x>
- Joussemet, M., Koestner, R., Lekes, N., & Landry, R. (2005). A longitudinal study of the relations of maternal support to children's adjustment and achievement in school. *Journal of Personality*, 73(5), 1215–1236. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.2005.00352.x>
- Joussemet, M., Landry, R., & Koestner, R. (2008). A self-determination theory perspective on parenting. *Canadian Psychology*, 49(3), 194–200. <https://doi.org/10.1037/a0012754>
- Jungert, T., Landry, R., Joussemet, M., Mageau, G., Gingras, I., & Koestner, R. (2015). Autonomous and controlled motivation for parenting: Associations with parent and child outcomes. *Journal of Child and Family Studies*, 24(7), 1932–1942. <https://doi.org/10.1007/s10826-014-9993-5>
- Khajehpour, N., Beshlideh, K., & Baharloo, M. (2017). The relationship between workplace ostracism and job performance, organizational citizenship behavior, and turnover intention: The mediating role of job satisfaction. *Journal of Psychological Achievements*, 4(2), 137–160. <https://doi.org/10.22055/psy.2018.17802.1529> [In Persian]

- Mirzaei, H. (2013). Ethno-linguistic anthropology of Hazara immigrants in Iran. *Iranian Journal of Anthropology Research*, 3(2), 123-144. <https://doi.org/10.22059/ijar.2014.50848> [In Persian]
- Najarpourian, S., & Bagherihoseinababdi, F. (2024). Examining parent-child conflict: A structural model for high school students in Isfahan. *Iranian Evolutionary and Educational Psychology Journal*, 6(4), 243-266. <https://doi.org/10.22034/6.4.243>
- Pomerantz, E. M., Grolnick, W. S., & Price, C. E. (2005). The role of parents in how children approach achievement: A dynamic process perspective. In A. J. Elliot & C. S. Dweck (Eds.), *Handbook of competence and motivation* (pp. 229-278). Guilford Press.
- Ryan, R. M. (1995). Psychological needs and the facilitation of integrative processes. *Journal of Personality*, 63(3), 397-427. <https://doi.org/10.1111/j.1467-6494.1995.tb00501.x>
- Ryan, R. M., & Connell, J. P. (1989). Perceived locus of causality and internalization: Examining reasons for acting in two domains. *Journal of Personality and Social Psychology*, 57(5), 749-761. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.57.5.749>
- Sharifi, A. A., & Khorrami, Z. (2022). The effectiveness of positive parenting training for mothers on executive functions and academic motivation of children with attention deficit/hyperactivity disorder. *Quarterly Journal of Research in School and Virtual Learning*, 10(1), 87-96. <https://doi.org/10.30473/etl.2022.62553.3720> [In Persian]
- Soenens, B., Vansteenkiste, M., Lens, W., Luyckx, K., Goossens, L., Beyers, W., & Ryan, R. M. (2007). Conceptualizing parental autonomy support: Adolescent perceptions of promotion of independence versus promotion of volitional functioning. *Developmental Psychology*, 43(3), 633-646. <https://doi.org/10.1037/0012-1649.43.3.633>
- Stayton, D. J., Hogan, R., & Ainsworth, M. D. (1971). Infant obedience and maternal behavior: The origins of socialization reconsidered. *Child Development*, 42(4), 1057-1069. <https://doi.org/10.2307/1127792>
- Su, Y. L., & Reeve, J. (2011). A meta-analysis of the effectiveness of intervention programs designed to support autonomy. *Educational Psychology Review*, 23(1), 159-188. <https://doi.org/10.1007/s10648-010-9142-7>